

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 6Co/13/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8313204232
Dátum vydania rozhodnutia: 14. 06. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Peter Straka
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2016:8313204232.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Straku a členov senátu JUDr. Michala Boroňa a JUDr. Martina Kopinu v spojených právnych veciach žalobcu CD Consulting s.r.o., so sídlom Politických väzňů 1272/21, Nové Mesto, 110 00 Praha 1, IČO: 264 29 705, zastúpená AK Fridrich Paľko, s.r.o., so sídlom Grösslingova 4, Bratislava, IČO: 36 864 421, proti žalovaným: 1/ C. K., nar. XX.XX.XXXX, bytom Q. XX, o zaplatenie 377 Eur s prísl., o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Humenné č.k. 17C/159/2013-25 zo dňa 10.07.2013, 2/ X. J., nar. XX.XX.XXXX, bytom N. XXXX/XX, o zaplatenie 309 Eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Humenné č.k. 17C/181/2013-24 zo dňa 12.07.2013, 3/ K. W., nar. XX.XX.XXXX, bytom J. XX, o zaplatenie 420 Eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Humenné č.k. 17C/103/2013-24 zo dňa 08.07.2013, 4/ K. H., nar. XX.XX.XXXX, bytom N. XXXX/XX, H., o zaplatenie 227 Eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Humenné č.k. 17C/166/2013-27 zo dňa 10.07.2013, 5/ K. Z., nar. XX.XX.XXXX, bytom Q. XXX/XX, I., o zaplatenie príslušenstva zo sumy 676 Eur, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Humenné č.k. 17C/137/2013-25 zo dňa 10.07.2013 jednohlasne takto

rozhodol:

I. P r i p ú š ť a sa späťvzatie žaloby vo vzťahu k žalovanej C. K. v rozsahu zmenkového úroku vo výške 0,19 % denne v časti uplatneného zmenkového úroku vo výške 0,25 % denne, v tomto rozsahu sa rozsudok súdu prvého stupňa č. k. 17C/159/2013-25 zo dňa 10. 7. 2013 zrušuje a konanie sa zastavuje. V prevyšujúcej časti sa rozsudok súdu prvého stupňa č. k. 17C/159/2013-25 zo dňa 10. 7. 2013 p o t v r d z u j e.

II. N e p r i p ú š ť a sa čiastočné späťvzatie žaloby vo vzťahu k žalovanej X. J. v rozsahu zmenkového úroku vo výške 0,19% denne v časti uplatneného zmenkového úroku vo výške 0,25% denne. P o t v r d z u j e sa rozsudok súdu prvého stupňa č. k. 17C/181/2013-24 zo dňa 12. 7. 2013.

III. P r i p ú š ť a sa späťvzatie žaloby vo vzťahu k žalovanej K. W. v rozsahu zmenkového úroku vo výške 0,19% denne v časti uplatneného zmenkového úroku vo výške 0,25% denne, v tomto rozsahu sa rozsudok súdu prvého stupňa č. k. 17C/103/2013-24 zo dňa 8. 7. 2013 zrušuje a konanie sa zastavuje. V prevyšujúcej časti sa rozsudok súdu prvého stupňa č. k. 17C/103/2013-24 zo dňa 8. 7. 2013 p o t v r d z u j e.

IV. P r i p ú š ť a sa späťvzatie žaloby vo vzťahu k žalovanej K. H. v rozsahu zmenkového úroku vo výške 0,19% denne v časti uplatneného zmenkového úroku vo výške 0,25% denne, v tomto rozsahu sa rozsudok súdu prvého stupňa č. k. 17C/166/2013-27 zo dňa 10. 7. 2013 zrušuje a konanie sa zastavuje. V prevyšujúcej časti sa rozsudok súdu prvého stupňa č. k. 17C/166/2013-27 zo dňa 10. 7. 2013 p o t v r d z u j e.

V. P r i p ú š ť a sa späťvzatie žaloby vo vzťahu k žalovanej K. Z. v rozsahu zmenkového úroku vo výške 0,19% denne v časti uplatneného zmenkového úroku vo výške 0,25% denne, v tomto rozsahu sa rozsudok súdu prvého stupňa č. k. 17C/137/2013-25 zo dňa 10. 7. 2013 zrušuje a konanie sa zastavuje.

V prevyšujúcej časti sa rozsudok súdu prvého stupňa č. k. 17C/137/2013-25 zo dňa 10. 7. 2013 potvrdzuje.

VI. Žalovaným sa náhrada trov odvolacieho konania nepriznáva.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutými rozsudkami Okresný súd Humenné (ďalej len „súd prvého stupňa“) návrhy žalobcu zamietol.

V odôvodnení rozhodnutí uviedol, že navrhovateľ podal na Okresný súd Humenné Návrh na uplatnenie pohľadávky (na tlačive A) podľa článku 4 ods. 1 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007, ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu ktorým žiadal, aby súd vydal rozsudok proti odporcovi o zaplatenie v záhlaví rozsudku uvedenej sumy s príslušenstvom s uvedením, že sa jedná o konanie s nízkou hodnotou sporu a s cezhraničným charakterom - sídlo navrhovateľa v ČR.

Žalobca odôvodnil svoj nárok voči žalovaným v bode 8.1. tlačiva a to tým, že je indosátorom, t.j. nadobúdateľom všetkých práv zo zmenky, ktorú vystavili žalované na zmenkovú sumu uvedenú v zmenke, pričom sa zaviazali aj k úhrade zmenkového úroku. Indosovaná zmenka je vistazmenkou opatrenou doložkou „na platenie predložiť v lehote 4 rokov od vystavenia.

Z pripojených písomných listín podľa bodu 8.2.1., t.j. zo zmienek vyplýva, že boli vystavené žalovanými pre prvotného zmenkového veriteľa - indosanta, a to spoločnosť POHOTOVOSTĚ, s.r.o., IČO: 35 807 598, Pribinova 25, 811 09 Bratislava, SR. Rovnako z týchto zmienek vyplýva, že miesto splatnosti bolo dohodnuté v sídle spoločnosti POHOTOVOSTĚ, s.r.o., Pribinova 25, 811 09 Bratislava, SR.

Po preštudovaní Návrhu na uplatnenie pohľadávky, t.j. tlačiva A, podľa Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007, ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu, tvrdí žalobcu v bode 8. Údaje o pohľadávke a doložených písomných dôkazov v bode 8.2., súd následne vyzval právneho zástupcu žalobcu tlačivom B podľa vyššie uvedeného článku 4. bodu 4. na konkrétne doplnenie, resp. opravu konkrétnych častí - oddielov tlačiva A - Návrhu na uplatnenie pohľadávky.

Následne súd v súlade s článkom 4. bodu 4. Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007, ktorým sa ustanovuje európske konanie s nízkou hodnotou sporu rozhodol tak, že Návrh žalobcu zamietla, a to z dôvodov, že žalobca aj napriek výzve súdu na tlačive B, tlačivo Návrhu na uplatnenie pohľadávky - A nedoplnil a neopravil v rámci určenej lehoty tak, ako ho na to vyzval súd.

Tak v súčasnosti, ako aj v čase vystavenia zmienek objektívne existovalo a existuje v rámci Európskej únie a jej členských štátov, tzv. spotrebiteľské právo, ktorého účelom je predovšetkým zabezpečiť ochranu spotrebiteľa, nastolením reálnej, nielen formálnej rovnosti účastníkov, čo sa týka ich práv a povinností v spotrebiteľských vzťahoch.

V zmysle platných právnych predpisov a judikatúry v súčasnosti už nie je sporné, že súd v každom štádiu konania a v každom druhu konania je povinný ex offo, t.j. z úradnej povinnosti skúmať, či sa nejedná v danej veci o spotrebiteľský právny vzťah, a teda či sa na konkrétny právny vzťah použijú právne normy spotrebiteľského práva, a to za vyššie uvedeným účelom.

Z toho je zrejmé, že aj v tomto konaní podľa Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007 ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu je každý súd ex offo, t.j. z úradnej povinnosti povinný skúmať, či sa i v týchto konaniach nejedná o spotrebiteľské právne vzťahy a to bez ohľadu na to, že sa jedná o konanie s nízkou hodnotou sporu, respektíve, že sa uplatňuje právo z cenného papiera, napríklad zo zmenky, ako je to v tomto prípade.

Z výpisu z obchodného registra tejto obchodnej spoločnosti, t.j. prvého zmenkového veriteľa a indosanta vyplýva, že do predmetu jej činnosti patrí aj poskytovanie úverov z vlastných zdrojov. Preto súd pri

ďalšom postupe musel aj v tomto konaní za účelom zistenia, či sa nejedná o spotrebiteľské právne vzťahy, vyzvať žalobcu na tlačivo B na opravu, resp. doplnenie Návrhu, pričom súd v súlade s článkom 4. bodu 4. uvedeného Nariadenia EÚ navrhovateľovi uviedol vyzval, ako má konkrétne doplniť, resp. opraviť, konkrétne oddiely tlačiva A - Návrhu na uplatnenie pohľadávky.

Aj napriek tomu žalobca uvedenú výzvu súdu neakceptoval a uvedené skutočnosti v stanovenej lehote neuviedol, tlačivo nedoplnil, ako aj nedoložil ani listinné dôkazy, na ktoré ho súd vyzval. Z tohto dôvodu musel súd podľa článku 4. bodu 4. návrhy na uplatnenie pohľadávok podané žalobcom zamietnuť.

Súdu je zrejmé z vlastnej činnosti, že práve prvotný zmenkový veriteľ POHOTOVOSTĚ, s.r.o. poskytuje úvery a pôžičky, pričom jeho zmluvy, obchodné podmienky a iné dojednania obsahujú aj neprimerané zmluvné podmienky, ktoré sú následne vyhodnocované ako absolútne neplatné.

Súdu je známe z jeho činnosti, že v rámci právnych vzťahov ktoré boli založené prvotným zmenkovým veriteľom t.j. s POHOTOVOSTOU, s.r.o., ako je uvedené aj v tomto prípade na zmenkách doložených žalobcom vyplýva, že v týchto pohľadávkach sa jedná o úvery, resp. pôžičky poskytnuté veriteľom a to POHOTOVOSTOU, s.r.o., ktorý je uvedený na zmenke ako prvý zmenkový veriteľ, kde sú uvedené dohody o zabezpečení spotrebiteľského záväzku práve zmenkou. Preto má súd právo skúmať aj prvotný právny vzťah a uvedenú dohodu o zmenke na základe ktorej bola zmenka vystavená, či sa nejedná o nekalú prax, resp. neprijateľnú zmluvnú podmienku, resp. o rozpor s dobrými mravmi, t.j. o absolútne neplatné dojednanie, ktoré nepožíva právnu ochranu.

Proti rozsudkom podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobca. Namietal, že nie je prípustné, aby súd vyzýval žalobcu na doplnenie a opravu návrhu, ktorá nie je pre prejednávajúcu vec relevantná a splnením takejto výzvy podmieňoval ďalší postup v konaní. Žalobca nemá vedomosť o iných vzťahoch medzi pôvodným vlastníkom zmenky a vystaviteľom zmenky, ktorý nadobudol na základe indosamentu. Žiadne iné informácie či dokumenty žalobca k zmenke nemá a v zmysle platného právneho poriadku ani nepotrebuje mať na to, aby mohol uplatňovať práva s týmto cenným papierom spojené. Požadovanie iných dokumentov ako originálu zmenky pri uplatnení zmenkového nároku je neprípustné a nezákonné. Zmenka je samostatným abstraktným záväzkom neakcesorickej povahy. Nie je možné ju spájať či podmieňovať inými okolnosťami než sú na zmenke uvedené. Prvostupňový súd sa aplikáciou príslušných ustanovení o zmenke upravených v zákone č. 191/1950 Zb. vôbec nezaoberal a ignoroval predmet sporu. Je nevyhnutné zdôrazniť, že predmetom konania je výlučne zmenka a nie iný záväzkový právny vzťah. Žalobca v konaní uplatňuje bezpodmienečný záväzok žalovanej, že za zmenku zaplatí. Súd však vec posudzoval ako by išlo o bežný zmluvný záväzok, čo je neprípustné. Prvostupňový súd dospel k rozhodnutiu na základe aplikácie nesprávnych právnych predpisov, ako aj nesprávnej interpretácii príslušných právnych predpisov a práva európskej únie. Prvostupňový súd sa uspokojil s konštatovaním, že je oprávnený v každom štádiu konania a v každom druhu konania skúmať z úradnej povinnosti, či sa nejedná v danej veci o spotrebiteľský vzťah. Žalobca nesúhlasí, že súd je v tomto konaní oprávnený z úradnej povinnosti skúmať, či ide o spotrebiteľský vzťah. V tomto smere je rozhodnutie nepreskúmateľné. Právny poriadok neumožňuje súdu preskúmať a na prejednávajúcu vec vzťahovať zmluvné vzťahy, ktoré s danou vecou nesúvisia a podľa právneho poriadku nemôžu súvisieť. Žalobca skutočnosti o existencii iného vzťahu medzi pôvodným majiteľom zmenky a žalovaným vôbec netvrdil, teda nebol nositeľom dôkazného bremena. Súd si vykonštruoval tvrdenie, ktoré žiadal, aby žalobca preukázal. Súd v sporovom konaní môže svoje rozhodnutie zakladať len na takých tvrdeniach, ktoré sú produkované účastníkmi konania a nie na tvrdeniach, ktorých pôvod súd nachádza v iných konaniach a tieto tak nie sú výsledkom dokazovania. Ak existuje dôkazná povinnosť žalobcu vo vzťahu k ním tvrdným skutočnostiam, ad absurdum, existuje aj dôkazná povinnosť súdu vo vzťahu k súdom tvrdným skutočnostiam.

Žalovaný vo všeobecnosti nie je oprávnený vznášať tzv. kauzálne námietky voči majiteľovi zmenky, ktoré vyplývajú z jeho vzťahov s pôvodným majiteľom zmenky. Keďže tak v sporovom konaní nemôže činiť žalovaný, tým menej tak môže činiť sám súd. Následkom tohto postupu bolo nesprávne rozhodnutie vo veci. Súd prvého stupňa porušil poučovaciu povinnosť prekročením ustanovenia § 5 ods. 1 O.s.p., porušil ustanovenia o vykonávaní jednotlivých dôkazných prostriedkov, ak prihliadol na skutočnosti a dôkazy, na ktoré nebolo možné prihliadnuť, pretože nemali byť v sporovom konaní vedenom podľa Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady č. 861/2007 vykonané bez návrhu. Predpokladom vydania rozsudku v tomto konaní bolo výlučne predloženie originálu zmenky. Zmenka je listinný cenný papier,

ktorý inkorporuje právo žalobcu. Vo vzťahu k žalobcovi ako indosatárovi je preto jediným legitimizačným prostriedkom, ktorý nie je možné ničím iným nahradiť. Žalovaný mohol na základe čl. 5 ods. 3 a 6 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady č. 861/2007 vzniesť námietky voči zmenke a ak tak neurobil musia byť akékoľvek iné námietky odmietnuté, a to z dôvodu uplatnenia koncentračnej zásady konštruovanej týmto nariadením. Súd z vlastnej iniciatívy, bez návrhu žalovaného a bez legitímneho podnetu na ťarchu žalobcu žiadal vykonať dokazovanie, ktoré by údajne preukázalo charakter odporcu ako spotrebiteľa. Žalovaný sa tejto obrany žiadnym spôsobom nedovoľoval, uplatnenú pohľadávku nerozporoval. Súdom požadované doplnenie návrhu, a teda tvrdená údajná povinnosť žalobcu mať dokumenty, na základe ktorých údajne mala byť zmenka vystavená, nevyplývajú z právneho poriadku a sú zo strany súdu fabulované. Akékoľvek rozhodnutie nemeckého najvyššieho súdu nemôže negovať aplikáciu platnej právnej úpravy, ktorá je súčasťou právneho poriadku SR. Poukázal na rozhodnutie NS SR 5Obo 3/2008 z 22.10.2008 a rozhodnutie NS ČR 25Cdo 1839/2000 zo dňa 22.08.2002. Zmenkový záväzok je priamy, bezpodmienečný, nesporný, abstraktný a samostatný záväzok, celkom nezávislý aj od zabezpečovanej pohľadávky.

V konaní navyše nemal vystupovať vedľajší účastník. V konaní s nízkou hodnotou sporu vedeného podľa Nariadenia EP č. 861/2007 je upravený procesný postup súdu a strán odlišne od vnútroštátnej úpravy v zákone č. 99/1963 Z.z. (O.s.p.). Právna regulácia Nariadenia v článkoch 4 a 5 vedľajšie účastníctvo nepozná a aplikáciu procesných ustanovení v Občianskom súdnom poriadku pripúšťa len výnimočne a to vtedy, ak sa explicitne ustanovuje, že sa postupuje v súlade s príslušným procesným právom, uplatniteľným v členskom štáte.

Z uvedených dôvodov navrhol, aby odvolací súd napadnuté rozsudky zmenil tak, že návrhom na uplatnenie pohľadávky v celom rozsahu vyhovie.

V priebehu odvolacieho konania vzal žalobca žaloby, na základe ktorých je vedené konanie v týchto spojených veciach čiastočne späť, a to v rozsahu zmenkového úroku vo výške 0,19 % denne v časti uplatneného zmenkového úroku vo výške 0,25 %, čím si žalobca uplatnil len zmenkový úrok vo výške 0,06 % denne.

Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) účastníkov v zmysle § 213 ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len O.s.p.) vyzval, nech sa vyjadria k možnému inému právnomu posúdeniu veci, keďže v konaní pred súdom prvého stupňa doposiaľ neboli aplikované ust. § 3, § 39, § 52 ods. 1, 2, § 53 ods. 1, 2 a 5, Občianskeho zákonníka, § 17 ods. 1 zákona č. 191/1950 Zb. zmenkového a šekového zákona, § 4 ods. 6 zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch, ktoré môžu mať relevanciu pri posudzovaní dôvodnosti návrhu na začatie konania.

Odvolací súd preskúmal vec spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo podľa zásad uvedených v § 212 O.s.p. a dospel k záveru, že prvostupňový súd rozhodol vo výroku vecne správne.

Podľa čl. 3 ods. 1 a 2 Smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách zmluvná podmienka, ktorá nebola individuálne dohodnutá sa považuje za nekalú, ak napriek požiadavke dôvery spôsobí značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán vzniknutých na základe zmluvy, ku škode spotrebiteľa. Podmienka sa nepovažuje za individuálne dohodnutú, ak bola navrhnutá vopred a spotrebiteľ preto nebol schopný ovplyvniť podstatu podmienky, najmä v súvislosti s predbežne formulovanou štandardnou zmluvou. Skutočnosť, že určité aspekty podmienky alebo jedna konkrétna podmienka boli individuálne dohodnuté, nevyklučuje uplatňovanie tohto článku na zvyšok zmluvy, ak celkové hodnotenie zmluvy naznačuje, že aj napriek tomu ide o predbežne formulovanú štandardnú zmluvu.

Podľa čl. 6 ods. 1 cit. smernice, členské štáty zabezpečia, aby nekalé podmienky použité v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľom zo strany predajcu alebo dodávateľa podľa ich vnútroštátneho práva, neboli záväzné pre spotrebiteľa a aby zmluva bola podľa týchto podmienok naďalej záväzná pre strany, ak je jej ďalšia existencia možná bez nekalých podmienok. Nie je vo výzve na iné právne posúdenie.

Podľa § 52 ods. 1 OZ spotrebiteľskou zmluvou je každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom.

Podľa § 52 ods. 2 OZ ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách, ako aj všetky iné ustanovenia upravujúce právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, použijú sa vždy, ak je to na prospech zmluvnej strany, ktorá je spotrebiteľom. Odlišné zmluvné dojednania alebo dohody, ktorých obsahom alebo účelom je obchádzať toto ustanovenia, sú neplatné.

Podľa § 53 ods. 1 OZ spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len "neprijateľná podmienka"). To neplatí, ak ide o predmet plnenia, cenu plnenia alebo ak boli neprijateľné podmienky individuálne dojednané.

Podľa § 53 ods. 2 OZ za individuálne dojednané zmluvné ustanovenia sa nepovažujú také, s ktorými mal spotrebiteľ možnosť oboznámiť sa pred podpisom zmluvy, ak nemohol ovplyvniť ich obsah.

Podľa § 53 ods. 5 OZ neprijateľné podmienky upravené v spotrebiteľských zmluvách sú neplatné.

Podľa § 3 ods. 1 OZ výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi.

Podľa § 39 OZ neplatný je právny úkon, ktorý svojím obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza alebo sa prieči dobrým mravom.

Odvolací súd zistil, že pod sp. zn. 6Er/366/2010 sa na súde prvého stupňa viedlo exekučne konanie, kde ako oprávnený vystupovala spoločnosť Pohotovosť, s.r.o.. Ako povinná bola označená žalovaná v 1. rade C. K.. Ako exekučný titul bol pripojený rozsudok Stáleho rozhodcovského súdu, zriadeného Slovenská rozhodcovská a.s. zo dňa 01.12.2009, č. k. SR 20429/09. Obsahom exekučného spisu je zmluva č. 8312389 vrátane Všeobecných podmienok poskytnutia úveru ako aj zmenka, pričom ide o tú istú zmenku, na základe ktorej sa žalobca domáha plnenia voči žalovanej. Zmluva bola uzavretá medzi spoločnosťou Pohotovosť, s.r.o. a žalovanou v 1. rade dňa 05.03.2009. Výška úveru bola 200 Eur. Dĺžnú sumu sa žalovaná ako dlžník zaviazala splatiť formou 12 mesačných splátok po 33 Eur. Z obsahu zmluvy ďalej vyplýva, že žalovaná v 1. rade sa zaviazala zaplatiť veriteľovi poplatok vo výške 196 Eur. Z obsahu exekučného spisu ďalej vyplýva, že uznesením zo dňa 23.06.2011 bola žiadosť súdneho exekútora o vydanie poverenia na základe vyššie uvedeného exekučného titulu a priložených listín zamietnutá. Toto uznesenie súdu prvého stupňa nadobudlo právoplatnosť dňa 16.07.2011.

Pod sp. zn. 21Er/226/2011 sa na súde prvého stupňa viedlo exekučne konanie, kde ako oprávnený vystupovala spoločnosť Pohotovosť, s.r.o.. Ako povinná bola označená žalovaná v 2. rade X. J.. Ako exekučný titul bol pripojený rozsudok Stáleho rozhodcovského súdu, zriadeného Slovenská rozhodcovská a.s. zo dňa 22.12.2010, č. k. SR 12536/10. Obsahom exekučného spisu je zmluva č. 801900120 vrátane Všeobecných podmienok poskytnutia úveru ako aj zmenka, pričom ide o tú istú zmenku, na základe ktorej sa žalobca domáha plnenia voči žalovanej. Zmluva bola uzavretá medzi spoločnosťou Pohotovosť, s.r.o. a žalovanou v 2. rade dňa 25.11.2009. Výška úveru bola 300 Eur. Dĺžnú sumu sa žalovaná ako dlžník zaviazala splatiť formou 12 mesačných splátok po 47 Eur. Z obsahu zmluvy ďalej vyplýva, že žalovaná v 2. rade sa zaviazala zaplatiť veriteľovi poplatok vo výške 264 Eur. Z obsahu exekučného spisu ďalej vyplýva, že uznesením zo dňa 11.07.2011 bola žiadosť súdneho exekútora o vydanie poverenia na základe vyššie uvedeného exekučného titulu a priložených listín zamietnutá. Toto uznesenie súdu prvého stupňa nadobudlo právoplatnosť dňa 11.08.2011.

Pod sp. zn. 15Er/420/2011 sa na súde prvého stupňa viedlo exekučne konanie, kde ako oprávnený vystupovala spoločnosť Pohotovosť, s.r.o.. Ako povinná bola označená žalovaná v 3. rade K. W.. Ako exekučný titul bol pripojený rozsudok Stáleho rozhodcovského súdu, zriadeného Slovenská rozhodcovská a.s. zo dňa 25.02.2011, č. k. SR 15597/10. Obsahom exekučného spisu je zmluva č. 803100937 vrátane Všeobecných podmienok poskytnutia úveru ako aj zmenka, pričom ide o tú istú zmenku, na základe ktorej sa žalobca domáha plnenia voči žalovanej. Zmluva bola uzavretá medzi spoločnosťou Pohotovosť, s.r.o. a žalovanou v 3. rade dňa 07.06.2010. Výška úveru bola 200 Eur. Dĺžnú sumu sa žalovaná ako dlžník zaviazala splatiť formou 12 mesačných splátok po 33 Eur. Z obsahu zmluvy ďalej vyplýva, že žalovaná v 3. rade sa zaviazala zaplatiť veriteľovi poplatok vo výške 196 Eur. Z obsahu exekučného spisu ďalej vyplýva, že uznesením zo dňa 27.06.2011 bola žiadosť súdneho exekútora o

vydanie poverenia na základe vyššie uvedeného exekučného titulu a priložených listín zamietnutá. Toto uznesenie súdu prvého stupňa nadobudlo právoplatnosť dňa 02.08.2011.

Pod sp. zn. 12Er/128/2011 sa na súde prvého stupňa viedlo exekučne konanie, kde ako oprávnený vystupovala spoločnosť Pohotovosť, s.r.o.. Ako povinná bola označená žalovaná vo 4. rade K. H.. Ako exekučný titul bol pripojený rozsudok Stáleho rozhodcovského súdu, zriadeného Slovenská rozhodcovská a.s. zo dňa 29.09.2010, č. k. SR 08635/10. Obsahom exekučného spisu je zmluva č. 8312444 vrátane Všeobecných podmienok poskytnutia úveru ako aj zmenka, pričom ide o tú istú zmenku, na základe ktorej sa žalobca domáha plnenia voči žalovanej. Zmluva bola uzavretá medzi spoločnosťou Pohotovosť, s.r.o. a žalovanou vo 4. rade dňa 11.06.2009. Výška úveru bola 200 Eur. Dlžnú sumu sa žalovaná ako dlžník zaviazala splatiť formou 3 mesačných splátok po 95 Eur. Z obsahu zmluvy ďalej vyplýva, že žalovaná vo 4. rade sa zaviazala zaplatiť veriteľovi poplatok vo výške 85 Eur. Z obsahu exekučného spisu ďalej vyplýva, že uznesením zo dňa 17.05.2011 bola žiadosť súdneho exekútora o vydanie poverenia na základe vyššie uvedeného exekučného titulu a priložených listín zamietnutá. Toto uznesenie súdu prvého stupňa nadobudlo právoplatnosť dňa 11.08.2011.

Pod sp. zn. 10Er/371/2010 sa na súde prvého stupňa viedlo exekučne konanie, kde ako oprávnený vystupovala spoločnosť Pohotovosť, s.r.o.. Ako povinná bola označená žalovaná v 5. rade K. Z.. Ako exekučný titul bol pripojený rozsudok Stáleho rozhodcovského súdu, zriadeného Slovenská rozhodcovská a.s. zo dňa 20.11.2009, č. k. SR 19273/09. Obsahom exekučného spisu je zmluva č. 8192353 vrátane Všeobecných podmienok poskytnutia úveru. Zmluva bola uzavretá medzi spoločnosťou Pohotovosť, s.r.o. a žalovanou v 5. rade dňa 04.02.2009. Výška úveru bola 200 Eur. Dlžnú sumu sa žalovaná ako dlžník zaviazala splatiť formou 12 mesačných splátok po 32 Eur. Z obsahu zmluvy ďalej vyplýva, že žalovaná v 5. rade sa zaviazala zaplatiť veriteľovi poplatok vo výške 184 Eur. Z obsahu exekučného spisu ďalej vyplýva, že uznesením zo dňa 16.06.2011 bola žiadosť súdneho exekútora o vydanie poverenia na základe vyššie uvedeného exekučného titulu a priložených listín zamietnutá. Toto uznesenie súdu prvého stupňa nadobudlo právoplatnosť dňa 12.08.2011.

Odvolací súd konštatuje, že predmetom konania je spor zo zmeniek, ktoré plnia zabezpečovaciu funkciu vo vzťahu k peňažným záväzkom žalovaných (vystaviteľiek zmeniek) vrátiť poskytnuté finančné prostriedky, vyplývajúcim zo zmluvy o úvere č. 8312223 zo dňa 05.03.2009 - žalovaná C. K., č. 801900120 zo dňa 25.11.2009 - žalovaná X. J., č. 803100937 zo dňa 07.06.2010 - žalovaná K. W., č. 8312444 zo dňa 11.06.2009 - žalovaná K. H., č. 8192253 zo dňa 04.02.2009 - žalovaná K. Z. (čo vyplýva z čísla uvedeného na zmenke, ktoré je zhodné s číslom zmluvy o úvere).

Predmetom podnikateľskej činnosti právneho predchodcu žalobcu - POHOTOVOŠŤ, s.r.o. je v zmysle výpisu z Obchodného registra aj poskytovanie úverov. Pri uzatváraní predmetných úverových zmlúv so žalovanými tak konal v rámci predmetu svojej podnikateľskej činnosti, t.j. v postavení dodávateľa. V zmluvách o úvere okrem údajov potrebných na identifikáciu žalovaných (meno a priezvisko, bydlisko, dátum narodenia, rodné číslo, číslo občianskeho preukazu), iné údaje uvedené nie sú. Kolónky umožňujúce identifikovať žalované ako subjekty konajúce v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti (obchodné meno, IČO, miesto podnikania, číslo živnostenského registra, iné oprávnenie ako živnostenský list) vôbec vyplnené neboli. Z iných konaní je pritom známe, že právny predchodca žalobcu subjekty podnikajúce, resp. vykonávajúce činnosť na základe iného ako živnostenského oprávnenia špecifikuje v zmluvách o úvere aj ich obchodným menom a prideleným identifikačným číslom. Za takejto situácie odvolací súd dospel k záveru o spotrebiteľskom charaktere právnych vzťahov založených zmluvami o úvere, kde žalované majú postavenie spotrebiteľov.

Ak zmenka vznikla na zabezpečenie splnenia dlhu zo spotrebiteľskej zmluvy, ide o spotrebiteľskú zmenku, v rámci ktorej existujú odlišnosti oproti zmenke z iného právneho vzťahu. Jednou z odlišností spotrebiteľskej zmenky je zohľadnenie kauzy právneho vzťahu, z ktorého zmenka vznikla. Ďalšou odlišnosťou spotrebiteľskej zmluvy je ex offo súdna kontrola neprijateľnosti podmienok zmluvy, z ktorej zmenka vznikla a zmluvných podmienok jej vyplnenia. To platí aj v právnych veciach podľa nariadenia č. 861/2001, v ktorých je spotrebiteľ odporcom.

Listina má znaky vzorového tlačiva, do ktorého rukou boli vpísané údaje o dátume a mieste vystavenia, identifikačné údaje vystaviteľa a jeho podpis. Zmenková suma je vyjadrená slovom a dátum začiatku úročenia zmenkového úroku vo výške 0,25 % denne sú v listine uvedené odlišným tlačným písmom

ako zvyšok vzorového tlačiva. V rohu zmenky sa nachádza číslo zhodné s číslom úverovej zmluvy. Z rubovej strany zmenky vyplýva, že spoločnosť POHOTOVOST' s.r.o. indosovala zmenku na rad žalobcu. Žalobca teda nadobudol práva zo zmeniek indosamentom od remitenta zmenky POHOTOVOST', s.r.o., IČO 35 807 598, Pribinova 25, Bratislava (veriteľ). Zmenky boli vystavené podľa slovenského práva, miesto vystavenia i platobné miesto sa nachádzajú na území SR.

Za nekalú obchodnú prax sa považuje aj konanie dodávateľa vrátane zmenkového nástupcu, ktorým vyžaduje od spotrebiteľa, aby vykonal plnenie z neprijateľnej zmluvnej podmienky.

Odvolačný súd z vlastnej činnosti a porovnaním rozhodovacej činnosti iných súdov môže pomerne spoľahlivo konštatovať, že pôvodný veriteľ spoločnosť POHOTOVOST', s.r.o. v početných prípadoch urobila predmetom súdnych konaní plnenia z neprijateľných zmluvných podmienok. Týka sa to najmä neprijateľnej sankcie 91,25 % ročne p.a. per annum (0,25 % denne p.d. per diem), zmenkových úrokov 91,25 % p.a., ktoré drasticky spôsobili zvýšenie zadĺženia spotrebiteľov, neprimerane vysokej zmluvnej pokuty za „porušenie zmluvných povinností“, netransparentného administratívneho poplatku predstavujúceho až dve tretiny celkového poplatku za úver (porov. rozsudok súdneho dvora C-143/13), neprijateľnej rozhodcovskej doložky, nevedenia RPMN v zmluvách o spotrebiteľskom úvere a pod.

Spoločnosť POHOTOVOST', s.r.o. pôvodne uplatnila práva z úverových zmlúv na rozhodcovskom súde, ktorý jej návrhom v celom rozsahu vyhovel (Stály rozhodcovský súd Slovenskej rozhodcovskej a.s.). Exekúcie však všeobecný súd nepovolil, a to pre neprijateľné zmluvné podmienky.

Je evidentné, že pôvodný veriteľ uplatnil v minulosti na súde plnenia z neprijateľných zmluvných podmienok a že po nepovolení exekúcie sa tento krát uplatňujú v podstate obdobné plnenia, len ich uplatňuje žalobca CD Consulting ako indosatár zo zmenky a to podľa nariadenia. Podľa žalobcu sa v jeho prípade absolútne nemá prihliadať na vzťahy z úveru.

Zmenka je vystavená ako vlastná vistazmenka, ktorá spĺňa náležitosti čl. I § 75 zák. zmenkového a šekového, v dôsledku čoho ak by išlo len o túto parciálnu náležitosť, išlo by o platnú zmenku. Z obsahu listiny je úplne zrejmé, že veta „na platenie predložiť v lehote 4 rokov od vystavenia“ je len doložkou, ktorou sa v zmysle § 34 ods. 1 (v spojení s § 77 ods. 1) ZZŠ predlžuje lehota na prezentáciu zmenky. Zmenka je splatná pri predložení (už cit. § 34 ods. 1 ZZŠ).

Kauzálné námietky

Výhrada odvolateľa proti posudzovaniu kauzy v predmetnej zmenkovej veci je v podstate v odvolaní dominantná

CD Consulting nadobudol zmenku indosamentom, ktorý je dostatočne určitý a platný. Samotný indosament oprávňuje (§ 14 ods. 1 ZZŠ) indosatára na vymáhanie práv zo zmenky vo vzťahu k zmenkovému dlžníkovi. Základom (dôvodom) každého indosamentu je však určitá dohoda medzi indosantom a indosatárom o tom, že indosant prevedie zmenku na indosatára (Kovařík, Z.: Zákon směnečný a šekový. Komentář. CH BECK 2014, s. 84), keďže ani indosamentom nemožno indosatárovi zmenku „nanútiť“, ale tento ju musí akceptovať.

Ustanovenie § 17 zákona zmenkového a šekového odkazuje na okolnosti „nadobúdania zmenky“ na strane indosatára. Indosatárovi teda možno robiť námietky, ak pri nadobúdaní zmenky konal vedome na škodu dlžníka, teda v podstate, ktorý pri nadobúdaní zmenky nekonal dobromyseľne (uznesenie NS SR 3Obo/3/2007). „Vedomé“ konanie odkazuje na rozhraničenie úmyslu a vedomej a nevedomej nedbanlivosti, pričom v spojení s citovaným názorom NS SR by sa zrejme mali brať na zreteľ aj kritériá uplatňované judikatúrou k dobromyseľnosti v občianskom práve.

Dobromyseľnosť nadobúdateľa treba posúdiť s prihliadnutím na všetky okolnosti, či v čase nadobúdania zmenky vedel o tom, že medzi indosantom a dlžníkom existuje určitá dohoda, resp. že zmenka kryje určitý kauzálny vzťah. Ak vedel, treba posúdiť otázku, či sa mohol spoliehať na to, že takýto vzťah je platný a že dlžník z tohto vzťahu nemohol uplatňovať žiadne námietky.

Dobromyseľnosť indosatára CD Consulting je vylúčená z dôvodu, že každá zmenka v rohu obsahuje číslo, ktoré je číslom príslušnej úverovej zmluvy. Pri nadobúdaní takého veľkého a masového množstva zmienek, ktoré sú označené rôznymi číslami v dolnom rohu a ku ktorému indosant (POHOTOVOSŤ) musel poskytnúť určité údaje o platení, možno vychádzať z toho, že indosatár vedel, že určité kauzálne vzťahy existujú, ale spoliehal sa na to, že nebudú mať na jeho zmenkové práva vplyv. Vzhľadom na to možno tvrdiť, že pri nadobúdaní zmenky konal na škodu dlžníka.

Tvrdenú dobromyseľnosť spochybňuje kolúzia medzi POHOTOVOSŤou a CD Consulting-om. Oboch ich zastupuje tá istá advokátska kancelária (Fridrich Paľko), JUDr. Daniel Paľko bol až do roku 2012 konateľom CD Consulting-u.

Odvolačný súd sa nestotožňuje s odvolaním v tej časti, v ktorej žalobca namieta skúmanie kauzy pôvodného právneho vzťahu, ku ktorému predstavuje predmetná zmenka zabezpečenie.

Ex offa súdna kontrola zmluvných podmienok

Aj keď dlžník - spotrebiteľ nevznesie námietky proti zmenke, resp. jej vyplneniu, príp. uplatneniu práv zo zmenky, je súd oprávnený a zároveň povinný skúmať platnosť predmetnej zmenky a dohody o jej vyplnení, aktívnu legitimáciu majiteľa zmenky na uplatnenie práv zo zmenky, oprávnenosť postupu pri vyplňaní blankozmenky, a tiež nekalú povahu zmluvných podmienok, dohodnutých v spotrebiteľskej zmluve, na základe ktorej vznikol záväzok, ktorý zmenka zabezpečuje, a ktorou bolo vydanie zmenky predvídané. V prípade zistených nedostatkov je súd povinný tak, ako to správne urobil súd prvej inštancie, konštatovať rozpor práv uplatnených zo zmenky so zákonom. Ak má byť zabezpečené naplnenie cieľa sledovaného právnymi predpismi na ochranu spotrebiteľa, je nutné umožniť súdu skúmať charakter právneho vzťahu, na základe ktorého došlo k vystaveniu zmenky a v prípade zistenia, že ide o vzťah spotrebiteľský, podrobiť skúmaniu zmluvné podmienky z hľadiska ich neprijateľnosti. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na závery NS SR vyslovené v stanovisku č. 93/2015 zo dňa 20.10.2015, v zmysle ktorého, ak by pri vymáhaní dlžnej sumy z indosovanej zmenky súd nemal možnosť hodnotiť obsah spotrebiteľskej zmluvy a rozhodnúť o nekalosti niektorých zmluvných podmienok či zhodnotiť platnosť zmenky samotnej, išlo by o neprijateľné zníženie právnej ochrany prináležiacej spotrebiteľovi a o porušenie zásady efektivity. Rigidná aplikácia ust. § 17 ZZŠ by spôsobila spotrebiteľovi neprimerané ťažkosti pri až následnom možnom domáhaní sa ochrany svojich práv. Povinnosť všeobecného súdu posúdiť uplatnený nárok aj z hľadiska súladu s dobrými mravmi je zvýraznená v tých prípadoch, keď ju účastník konania výslovne namieta, musí však na ňu prihliadať aj v prípadoch, kedy takýto rozpor zistí súd sám pri prieskume ex offa, keďže na absolútnu neplatnosť úkonu súd musí prihliadať ex lege. Ak je vystaviteľom zmenky spotrebiteľ, je možné túto skúmať až po úroveň dohody o vyplňovanom práve, aplikujúcu právnu normu účinnú v čase, kedy bola zmenka vystavená.

Už cit. ustanovenie § 17 ZZŠ neustanovuje výslovne, kto a aké námietky uplatňovať môže, ale kedy ich uplatňovať nemožno. Záver, kto a kedy ich uplatňovať môže, tak z tohto ustanovenia vyplýva len a contrario (Kovařík, s. 96). Citované ustanovenie tak výslovne nezakazuje, aby súd na kauzálne námietky prihliadal ex offa.

To je dôležité z hľadiska práva EÚ. Súdny dvor EÚ totiž vo viacerých rozsudkoch týkajúcich sa smernice 93/13/EHS (počnúc C-240-244/98, Oceano Grupo Editorial, C-243/08, Pannon GSM) vyslovil, že národný súd musí mať možnosť skúmať neprijateľné podmienky v spotrebiteľských zmluvách ex offa, neskôr (C-137/08, VB Pénzügyi Lízing) dokonca vyslovil, že ich musí skúmať ex offa a (C-618/10, Banco Espanol de Credito), že odporuje európskemu právu, ak ich súd nemôže skúmať a limine (t.j. ak ich môže skúmať len ex post). V takých prípadoch musí národný súd vykladať národné procesné i hmotné právo konformne s právom EÚ.

Z § 17 ZZŠ nevyplýva zákaz skúmania kauzálnych námietok ex offa, takže toto ustanovenie pripúšťa i taký výklad, že ich skúmať možno. Nariadenie neobsahuje žiadne ustanovenie, ktoré by zakazovalo alebo neumožňovalo súdu skúmať kauzálne vzťahy, na ktorých krytie je zmenka určená. Čl. 7 ods. 3 nariadenia naopak hovorí, že súd v prípade pasivity žalovaného len „vydá rozsudok“, nehovorí, že žalobe musí vyhovieť.

Z uvedeného plynie, že nič nebráni súdu (a judikatúra SD EÚ to naopak vyžaduje), aby ex offo skúmal, či základom zmenky je spotrebiteľská zmluva a či táto zmluva neobsahuje neprijateľné zmluvné podmienky.

V slovenskom právnom poriadku navyše platí ustanovenie § 5b zákona č. 250/2007 Z. z., ktoré ukladá orgánu rozhodujúcemu o nárokoch zo spotrebiteľskej zmluvy prihliadať aj bez návrhu na námietky spotrebiteľa. Opäť teleologickým výkladom uvedeného ustanovenia možno dospieť k záveru, že z neho vyplýva aj právo skúmať, či vôbec ide o nárok zo spotrebiteľskej zmluvy, inak by toto ustanovenie nemalo zmysel. Z tejto povinnosti nie je vyňaté ani konanie podľa nariadenia 861/2007, ktoré v čl. 19 odkazuje na národné procesné právo a hmotné právo neupravuje vôbec.

Ustanovenie § 5b zák. č. 250/2007 Z. z. rieši aj problém, že § 53 ods. 1 druhej vety Obč. zák. ustanovuje, že zákaz neprijateľných podmienok sa v podstate nevzťahuje na hlavný predmet plnenia (v prípade úverovej zmluvy úver) a primeranosti ceny (teda sadzbu úrokov, na čo sa v praxi veľmi často zabúda). § 17 ZZŠ vykladaný vo svetle judikatúry SD EÚ by totiž opodstatnil len ex offo skúmanie iných podmienok (zmluvných pokút, sankcií, podmienok zosplatnenia, a pod.), nie však úrokovej sadzby resp. odplaty za úver (ktorá je pri Pohotovosti často skoro 100 %). Ustanovenie § 5b zák. č. 250/2007 Z. z. však oprávňuje súd aj na ex offo skúmanie týchto podmienok.

Odvolačný súd vychádza z judikatúry súdneho dvora, ktorý vo viacerých rozhodnutiach poukázal na to, že spotrebiteľ sa či už z dôvodu nevýhodnej vyjednávacej pozície alebo z dôvodu informovanosti dostáva do nevýhodnejšieho postavenia a túto nerovnováhu súd môže odstrániť ex offo zbavením účinku nečestných zmluvných podmienok (porov. *Océano Grupo editoriale* spojené prípady C-240 až C-244/98).

Nie je ničím výnimočným tiež vysledovať, že súdne konania v rôznych podobách sa stávajú priestorom na sofistikované právne konštrukcie, ktorými sa sleduje obohatenie sa na úkor iného a kým osoba konajúca s takýmto zlým úmyslom vyzerá ako odborne zdatný subjekt, tak obeť takéhoto konania odborne slabý a neskúsený spotrebiteľ je vo výsledku osobou nezodpovednou. Zmysel a cieľ súdneho konania a výkonu spravodlivosti ekvity sa pri nadmerne formalistickom prístupe úplne vytráca. Za všetko hovorí výsledok takéhoto procesu, podľa ktorého je evidentne spotrebiteľ zaviazaný na plnenia z nečestných zmluvných podmienok v násobkoch k výške úveru.

Súd by mal mať na zreteli základný účel konania - poskytnutie spravodlivej ochrany subjektívnym právam účastníkov (porov. spravodlivosť nad formálne znenie zákona, správa prezidenta SR o stave republiky z 18. 06. 2015). Ústavne články o súdnej ochrane čl. 46 a nasl., čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd spolu s občianskym súdnym poriadkom predstavujú všeobecné požiadavky spravodlivého procesu. Vzťah práva a spravodlivosti načrtol Český Ústavný súd keď v jednom zo svojich nálezov uviedol: „súd musí nielen rešpektovať právo, ale jeho výklad a aplikácia musí smerovať k spravodlivému výsledku. Právo musí byť predovšetkým nástrojom spravodlivosti, nielen súborom právnych predpisov ktoré sú mechanicky a formalisticky aplikované bez ohľadu na zmysel a účel toho, ktorého záujmu chráneného príslušnou normou“ (porovnaj nález Ústavného soudu ČR sp.zn. II. ÚS 222/07).

Súdny dvor zároveň judikoval, že existuje nezanedbateľné nebezpečenstvo, že priemerný spotrebiteľ nedokáže poukázať na nekalú povahu zmluvnej podmienky (spojené prípady C-240 až C-244/98). Vyhodnotenie zmluvnej podmienky ako nečestnej nie je jednoduchá záležitosť. Smernica indikatívnym spôsobom vypočítava, čo všetko sa má pritom zohľadniť (posúdenie zmyslu posudzovanej klauzuly, posúdenie ostatných zmluvných podmienok, ich porovnanie s ostatnými zmluvami, vyhodnotenie všetkých okolností prípadu a ii; čl. 4 ods. 1 smernice).

Z dôvodu existujúceho nebezpečenstva, že priemerne obozretný spotrebiteľ to nedokáže, je práve zo strany súdneho dvora judikovaná nevyhnutnosť ex offo súdnej kontroly. Je síce pravdou, že súdny dvor zvýšil nároky na spotrebiteľov a na ich aktivitu (porov. rozsudok C-34/13 *Kušionová*), ale vo vzťahu k tomu, aby sa snažili a urobili viac pre to, aby sa vec dostala pred súd. Vo veci *Kušionová* išlo o veci mimosúdneho postihovania majetku spotrebiteľov bez posúdenia veci súdom a o obavu z nerešpektovania princípu primeranosti a rozhodovania podnikateľov o výkone záložného práva pod vplyvom zisku.

Pokiaľ však už má vec sudca tzv. „na stole“ a preskúmava vec, tak podľa názoru odvolacieho súdu je povinný ex offa reagovať na nečestné konanie veriteľa a nečestné zmluvné podmienky a naplniť tak článok 6 smernice.

Ak má byť dôvodom nevykonanie ex offa súdnej kontroly podľa odvolateľa princíp vyššej právnej sily a prednostná záväznosť nariadenia, tak odvolací súd pripomína, že práve z dôvodu princípu vyššej právnej sily má prednosť princíp verejného poriadku. Súdny dvor stanovil jasnú požiadavku na ochranu pred nečestnými klauzulami pri štandardných produktoch obdobne ako vyžadujú vnútroštátne pravidla verejného poriadku teda vždy za každých okolností (porov. C-76/10 POHOTOVOSTĚ/Korčkovská, bod 50, 51).

Preto ani proces podľa nariadenia nie je vylúčený z pôsobnosti judikátov súdneho dvora a ex offa súdnej kontroly neprijateľnosti zmluvných podmienok. Inak by išlo celkom iste o konštrukciu s cieľom obísť princípy unijného práva a o obohacovanie sa na úkor iného s popieraním vlastných princípov únie. Zmenka je osobitne náročná na formality a aj v zmenkových právnych veciach je dôležité zaoberať sa ex offa neprijateľnosťou zmluvných podmienok podľa zmluvy, ktorú zmenka zabezpečuje. V ústavnej rovine bolo prízvukované, že prepätý formalizmus sa rovná sofistikovanému odňatiu spravodlivosti (porovnaj nález Ústavného soudu ČR sp. zn. II. ÚS 222/07).

Slovenská republika nestanovila obligatórne zastupovanie advokátom vo veciach podľa nariadenia a kedy by sa zásadným spôsobom zmenili požiadavky vyplývajúce z kontradiktórnosti občianskeho súdneho konania.

Je tiež dôležité poznamenať, že ide o základné konanie pred súdom (nachádza sa právo). Tým sú dané predpoklady na to, aby sa veriteľovi nepriznalo plnenie z neprijateľných zmluvných podmienok. Postačí aplikovať princípy práva. Navyše tým, že súd v procese podľa nariadenia neprizná plnenie z neprijateľnej zmluvnej podmienky, nijako neobmedzí účinok, ktorý sleduje nariadenie. Proces podľa nariadenia je osobitným špecifickým konaním s posilnením zásady koncentrácie a odvolací súd si nemyslí, že by tvorca nariadenia vychádzal z premisy, že pri tomto druhu procesu neplatia závery judikatúry súdneho dvora k čl. 6 smernice.

Odvolací súd zastáva ďalej názor, že vzťah nariadenia a procesného kódexu je založený síce na prednosti nariadenia no zároveň aj na subsidiarite Občianskeho súdneho poriadku. (čl. 19 nariadenia). Subsidiárne Občiansky súdny poriadok podporuje ex offa súdnu kontrolu neprijateľnosti zmluvných podmienok navyše s prvkami sledujúcimi ochranu erga omnes s cieľom naplniť čl. 7 smernice a zabrániť ďalšiemu používaniu nečestnej klauzuly (§ 153 ods. 4 O.s.p. v nadväznosti na § 53a OZ). Smernica o súdnych príkazoch nevyklučuje ani iné prvky hromadnej ochrany popri hromadnej žalobe. Na dosiahnutie dôležitého cieľa podľa čl. 7 smernice je preto významné aj konanie v individuálnej veci spotrebiteľa a niet jediného dôvodu vylučovať z dosiahnutia tohto cieľa konanie podľa nariadenia 861/2007.

V stanovisku Najvyššieho súdu SR č. 93/2015 zo dňa 20.10.2015 NS SR uviedol: „Vo vzťahu k aplikácii nariadenia tak možno konštatovať, že toto nekladie žiadne prekážky v možnosti preskúmať doložené listiny súdom a je možné aplikovať všetky procesnoprávne princípy použiteľné v slovenskom právnom poriadku. Predovšetkým aplikáciu znalostí určitých okolností súdu z jeho činnosti (notoriety) a zohľadnenie ochrany slabšieho v konaní, či ochrany dobrých mravov.“

Odvolací súd vyhodnotil dohodu veriteľa a dlžníkov (spotrebiteľov) o vyplňovacom práve k blankozmenke, obsiahnutú v bode 17 Všeobecných podmienok poskytnutia úveru, ktoré tvorili súčasť zmluvy o úvere č. 8312223, č. 8312444, č. 8192253 a v bode 14. Všeobecných podmienok poskytnutia úveru, ktoré tvorili súčasť zmluvy o úvere č. 803100937 a č. 801900120 ako neprijateľnú zmluvnú podmienku.

Podľa znenia predmetnej dohody mala byť veriteľom na zmenke vyplnená zmenková suma tak, že mala pozostávať „zo sumy všetkých peňažných nárokov veriteľa voči dlžníkovi, ktoré veriteľovi vzniknú ku dňu vyplnenia zmenky“. Podľa názoru súdu je táto zmluvná podmienka v časti týkajúcej sa výšky zmenkovej sumy formulovaná nejasne a nezrozumiteľne, čo spôsobuje jej neprijateľnosť v zmysle § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka. V tomto smere odvolací súd dáva do pozornosti judikatúru Súdneho dvora

Európskej únie (bod 72, 73 rozsudku Súdneho dvora Európskej únie vo veci B. Matei/ SC Volksbank Romania SA, v zmysle ktorej cit.: „Nakoniec treba uviesť, že ak by vnútroštátny súd musel dospieť vzhľadom na skutočnosti poskytnuté Súdny dvorom v odpovedi na položenú otázku k záveru, že dotknuté podmienky sú súčasťou hlavného predmetu zmluvy alebo že sú v skutočnosti spochybnené z pohľadu primeranosti ceny alebo odmeny, nič to nemení na skutočnosti, že tieto podmienky musia byť v každom prípade posúdené z hľadiska ich prípadnej nekalej povahy, ak by sa malo konštatovať, čo musí tiež preskúmať vnútroštátny súd, že nie sú formulované jasne a zrozumiteľne (pozri v tomto zmysle rozsudok Kásler a Káslerné Rábai, EU:C:2014:282, bod 61). V tejto súvislosti treba pripomenúť, že požiadavka, transparentnosti zmluvných podmienok stanovená v článku 4 ods. 2 a článku 5 smernice 93/13, ktoré majú inak zhodný dosah, nemôže byť obmedzená len na ich zrozumiteľnosť z formálneho a gramatického hľadiska (pozri v tomto zmysle rozsudok Kásler a Káslerné Rábai, EU:C:2014:282, body 69 a 71).“

Podstata vyplňovacieho práva spočíva v oprávnení majiteľa listiny doplniť jej reálne a úmyselne chýbajúce časti a dotvoriť tým cenný papier - zmenku. Osoba disponujúca týmto oprávnením môže v rámci autonómie vlastnej vôle v zásade vyhotoviť úplnú zmenku alebo blankozmenku akéhokoľvek obsahu. Uzavretím dohody o vyplnení zmenky veriteľ dostáva do rúk oprávnenie rozhodnúť o tom, že ním požadované plnenie je v súlade so zmluvou. Vyplnením zmenky došlo k značnému zhoršeniu postavenia spotrebiteľov, pretože právny predchodca žalobcu vyplnením zmenky nepochybne zamýšľal obísť zákonné ustanovenia na ochranu spotrebiteľa, keď na základe takto vyplnenej zmenky požadoval zmenkový úrok 0,25 % denne, čo ročne predstavuje 91,25%. Takýto zmenkový úrok je v rozpore so zásadou dobrých mravov a v spotrebiteľských právnych vzťahoch nie je prípustný, čo spôsobuje jeho neplatnosť (§ 39 Občianskeho zákonníka v nadväznosti na § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Z uvedeného je zrejmé, že dohoda o vyplňovacom práve k blankozmenke, obsiahnutá vo Všeobecných podmienkach poskytnutia úveru spôsobuje hrubý nepomer v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa (§ 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka).

Dohodu o vyplnení zmenky nie je možné považovať za individuálne dojednanú zmluvnú podmienku. Kvalifikačným kritériom pre záver, že nejde o individuálne vyjednanú zmluvnú podmienku je stav, ak zmluvné podmienky boli vopred pripravené a nebolo možné meniť ich obsah, čo je daný prípad, keďže zmluvy o úvere majú formulárovú podobu. (čl. 3 Smernice Rady 93/13 EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách). Dohoda o vyplnení zmenky uzavretá so spotrebiteľom, ak má byť právom akceptovateľná ako prejav zmluvnej autonómie, musí byť výsledkom slobodnej vôle oboch zmluvných strán. Slobodná vôľa vyžaduje informácie o možnosti voľby medzi viacerými riešeniami (prijat' alebo neprijat' takéto zmluvné dojednanie) a informácie o tom, čo tá ktorá voľba konkrétne znamená. Žalované sa v porovnaní s právnym predchodcom žalobcu nachádzali v znevýhodnenom postavení, pokiaľ šlo o vyjednávaciu silu, ako aj o úroveň informovanosti a táto situácia ich viedla k prístúpeniu na podmienky pripravené vopred právnym predchodcom žalobcu bez toho, aby mohli vplyvať na ich obsah a aby si uvedomili ich následky.

Dohoda o vyplnení zmenky tak predstavuje neprijateľnú zmluvnú podmienku, čo má za následok jej neplatnosť (§ 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka). Ak nie je platná dohoda o vyplnení zmenky, nie je platná ani samotná zmenka. Žalobcom uplatnený nárok tak nie je dôvodný a jeho návrh bolo potrebné zamietnuť.

Postup žalobcu v rozpore s dobrými mravmi

Žalobca je po spoločnosti POHOTOVOSTĚ, s.r.o. nástupcom práv zo zmenky. Na žalobcu dopadajú všetky dôsledky nečestného konania vrátane toho, že musí počítať s odmietnutím súdnej ochrany. Súdna ochrana sa principiálne neposkytuje osobe konajúcej so zlým úmyslom. Súd chráni vzťahy založené na dobromyseľnosti a čestnosti. Dobromyseľnosť je vylúčená pri návrhoch, v ktorých osoba musela pri elementárnej opatrnosti zistiť, že sú založené na nečestnosti.

Konanie pôvodného veriteľa a žalobcu ako jeho nástupcu je možné vyhodnotiť ako odporujúce dobrým mravom. Zdá sa, že žalobca očakával, že v predmetnej veci bez ďalšieho budú uznané nároky, pritom dobre mohol vedieť, že tieto nároky boli v skoršom období odmietnuté pre rozpor s pravidlami verejného poriadku.

Smernica 2005/29 o nekalých obchodných praktikách výslovne reguluje pôsobenie aj na vzťahy po zániku zmluvy. Podľa článku 3.1 táto smernica sa uplatňuje na nekalé obchodné praktiky podnikateľov voči spotrebiteľom tak, ako sú ustanovené v článku 5, pred, počas a po uskutočnení obchodnej transakcie vo vzťahu k produktu. Účelom tejto smernice je prispieť k riadnemu fungovaniu vnútorného trhu a dosiahnuť vysokú úroveň ochrany spotrebiteľa aproximáciou zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov o nekalých obchodných praktikách poškodzujúcich ekonomické záujmy spotrebiteľov.

Konanie pôvodného veriteľa odporuje fundamentálnym hodnotovým pravidlám, vyžadovaných väčšinou spoločnosti a v demokratickej spoločnosti nemôže požívať ochranu (§ 3 OZ, porov. BECK) To platí aj pre žalobcu, na ktorého boli práva zo zmenky postúpené.

Žalobca pri tisícich postúpení si musel byť dobre vedomý, že ide v skutočnosti o zmenkových dlžníkov ako spotrebiteľov, na ktorých dopadá osobitná ochrana (§ 52 a nasl. OZ) a ktorých postavenie nie je možné nijako zhoršovať oproti postaveniu, ktoré garantuje Občiansky zákonník (§ 54 ods. 1 OZ). Zmenky indosované na žalobcu majú priamy odkaz na úverové zmluvy, osobné prepojenie cez rovnakého zástupcu (Fridrich Paľko) a žalobcovi postačovalo vynaložiť minimálne úsilie, aby zistil spotrebiteľskú povahu úverovej zmluvy a jej zabezpečenie zmenkou.

Ani striktné zmenkové právo (§ 17 ZaSZ) nepredstavuje prekážku, aby sa zohľadnil skutočný hospodársky cieľ právneho vzťahu so žalovaným (spotrebiteľská úverová zmluva) a tým aj vznikol dôvod na opatrenie súdu smerujúce k zbaveniu účinkov nečestných zmluvných klauzúl (čl. 6 smernice).

Žalobca zásadne odmietol posúdenie právnej veci podľa kauzy právneho vzťahu, z ktorého zabezpečenie zmenkou vzniklo. Odmietol súvislosť s úverovou zmluvou. Ak by za takýchto okolností súd priznal plnenie zo zmluvy resp. náhradu z bezdôvodného obohatenia, konal by o nenavrnutom predmete konania neprípustne nad návrh.

V priebehu odvolacieho konania žalobca vzal žaloby späť v časti zmenkového úroku v rozsahu zmenkového úroku vo výške 0,19 % denne. S ohľadom na uvedený procesný úkon žalobcu a tiež na to, že žalovaná v 1., 3., 4. a 5. rade nevyjadrila nesúhlas s čiastočným späťvzatím žaloby, odvolací súd vo vzťahu k týmto žalovaným späťvzatie žaloby v súlade s § 208 O.s.p. v tejto časti pripustil, rozsudky v tejto časti zrušil a konanie zastavil. V prevyšujúcej časti odvolací súd rozsudky ako vecne správne potvrdil postupom vyplývajúcim z ustanovenia § 219 ods. 1 O.s.p.

Vzhľadom na skutočnosť, že žalovaná v 2. rade s čiastočným späťvzatím žaloby nesúhlasila, odvolací súd v zmysle § 208 O.s.p. vo vzťahu k nej čiastočné späťvzatie neprípustil a rozsudok ako vecne správny potvrdil (§ 219 ods. 1 O.s.p.).

Nakoľko námietka neprípustnosti vstupu vedľajšieho účastníka do konania vznesená žalobcom sa stala bezpredmetnou z dôvodu, že vedľajší účastník v štádiu odvolacieho konania v spojených veciach z konania vystúpil, odvolací súd o tejto námietke nerozhodoval.

O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p.. Úspešné žalované si trovy odvolacieho konania neuplatnili, preto im odvolací súd náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods. 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).